

SINIF ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALINDA YÜKSEK LİSANS YAPMA NEDENLERİNİN İNCELENMESİ**Özgür BABAYİĞİT**

*Dr. Öğr. Üyesi, Yozgat Bozok Üniversitesi Eğitim Fakültesi, ozgur.babayigit@bozok.edu.tr
ORCID Numarası: 0000-0001-6123-0609*

*Received: 20.11.2018**Accepted: 22.04.2019***ÖZ**

Bu araştırmanın amacı sınıf öğretmenliği alanında yüksek lisans eğitimi yapma nedenlerinin incelenmesidir. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim (fenomenoloji) yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların seçiminde uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın katılımcılarını 2017 yılı ağustos ayında Yozgat Bozok Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı Sınıf Eğitimi Bilim Dalı yüksek lisans programına müracaat eden 19 kişi oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Veriler, araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile 2017 yılı ağustos ayında toplanmıştır. Yapılan görüşmeler, katılımcılardan izin alınarak ses kayıt cihazına kaydedilmiştir. Görüşmeler, araştırmacının ofisinde yapılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde tematik analiz kullanılmıştır. Ses kayıt cihazına kaydedilen görüşmeler, araştırmacı tarafından bilgisayar ortamında yazıya geçirilmiştir. Görüşme verilerinin analizinin güvenilirlik formülü sonucunda, güvenilirlik=.87 bulunmuştur. Araştırma sonucunda iki temaya ulaşılmıştır. İlki “akademik kariyer” ikincisi “kişisel gelişim” temaları olmuştur. Araştırma sonuçları kapsamında önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sınıf öğretmeni, yüksek lisans, neden.

INVESTIGATION THE REASONS OF DOING MASTER DEGREE IN PRIMARY SCHOOL TEACHING PROGRAM

ABSTRACT

The aim of this research is to examine the reasons for graduate education in the field of primary school teaching. Primary school teacher is an important work in terms of examining the reasons for making a master's degree in science. The research was carried out by means of phenomenology from qualitative research methods. Appropriate sampling method was used in the selection of participants. The participants of the research were 19 people who applied to the graduate program of Yozgat Bozok University Institute of Social Sciences Basic Education Department, Primary School Education Program in August 2017. The semi-structured interview form developed by the researcher was used as data collection tool. The data were collected in August 2017 with a semi-structured interview form prepared by the researcher. The interviews were recorded on the voice recorder with permission from the participants. Interviews were held in the researcher's office. Thematic analysis was used to analyze the data. The interviews recorded on the voice recorder were written by the researcher in computer environment. As a result of the reliability formula of the analysis of interview data, reliability = .87. As a result of the research, two themes have been reached. The second was "academic career" and the second was "personal development". Suggestions were made within the scope of the research results.

Keywords: Primary school teacher, graduate program, reason.

GİRİŞ

Lisansüstü eğitim, lisans eğitiminin ardından sırasıyla yüksek lisans ve doktora eğitimlerini içermektedir. Lisansüstü eğitim, bireylerin mesleki ve kişisel anlamda gelişimlerine büyük katkılar sağlamaktadır. Lisansüstü eğitimin ilk aşaması olan yüksek lisans eğitimi ile birey teorik derslerinin ardından yüksek lisans tezi yazmakta, sonuçta ise bilim uzmanı unvanını almaktadır. Ayrıca doktora programına başvurma hakkını kazanmaktadır. Lisansüstü eğitim verilen alanlardan birisi ise sınıf öğretmenliği programıdır. Bu programa genel olarak sınıf öğretmeni olarak çalışanlar veya sınıf öğretmenliği lisans mezunu olanlar başvurmaktadır. Sınıf öğretmeni olarak görev yapan öğretmenlerin bu alanda yüksek lisans yapmaları, uzman öğretmen olmalarına katkı sağlamakta, kişisel gelişimlerine yardımcı olmaktadır. Yapılan bu araştırmanın giriş bölümünde öncelikle lisansüstü eğitim konusu incelenmiş, ardından özelde ise sınıf öğretmenliği yüksek lisans programı irdelenmiştir.

Anabilim dallarının yürüttüğü lisansüstü eğitimin genel amacı alanı ile ilgili bilgi üretmek, o meslekte daha ileri uzmanlaşmayı sağlamak, üniversitelerin ilgili alandaki öğretim elemanı ihtiyacını karşılamaktır (Baki, 2010: 21). Lisansüstü eğitimi gerekli kılan üç durum şunlardır (Turgut, 1987: 2):

1. Lisans eğitiminin yetersiz kaldığı, formal eğitimin lisansüstü düzeyle devam ettiği birkaç meslek vardır. Bu durumdaki diplomalar lisans diplomasına değil, yüksek lisans diplomasına denk olmaktadır.
2. Meslek öğreniminin lisans derecesiyle tamamlandığı durumlarda meslekte ileri bir uzmanlaşma maksadıyla formal lisansüstü programlar uygulanmaktadır.
3. Lisansüstü eğitimi gerektiren bir başka neden, üniversitelerin akademik personelini yetiştirme faaliyetlerinde görülmektedir.

Eğitim bireyin tüm gelişim alanlarına bütün olarak katkı sağlaması, ihtiyacı olan bilgi donanımı açısından temel bir hak olarak görülmektedir. Bir ülkenin kalkınmışlık seviyesini gösteren en önemli ölçütlerden biri bireye sunduğu eğitim olanaklarıdır. Gelişen dünyayla birlikte eğitim sistemleri bunun bir parçası olmaktadır. Hatta bu gelişim ilerlemenin önemli araçlarından birisi olmaktadır (Yaman ve Yazar, 2015: 1554). Bireylerin eğitimlerini tamamladıktan sonra tekrar okula geri döndükleri görülmektedir. Öğretmenlik mesleğiyle ilgili kişilerin özellikle Avrupa ve Amerika'da bu eğilimde olduğu dikkat çekmektedir. Profesyonel bir öğretmenliğin özelliklerini kazanmak amacıyla, öğretmen, lisans öğrenimi sırasında kazandığı teorik bilgilerden çok daha fazlasına ihtiyaç duymaktadır. Bu durum, öğretmenin bir lisansüstü programına katılmasını gerekli kılmaktadır (Callahan vd., 1995: 88). Nitelikli insan gücü iyi bir eğitim sistemiyle, iyi bir eğitim sistemi ise iyi yetişmiş ve kendini yetiştirmeye devam eden öğretmenlerle mümkündür. Özellikle öğretim kademelerinin temeli ilköğretimde görev yapan sınıf öğretmenlerinin, sürekli değişerek yenilenen öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap verebilmeleri, içindeki yetenekleri geliştirebilmeleri önemlidir (Kaçan, 2004: 58). Öğretmenleri sadece hizmet öncesinde yetiştirerek, bu bilgilerle mesleklerini sürdürmelerini beklemek, mesleğin geri kalmasına ve eğitimde kalitenin düşmesine sebep olmaktadır. Öğretmenlerin devamlı kendilerini yetiştirip geliştirmeleri gerekmektedir (Kaçan, 2004: 59). Artık öğretmen, çağın gerektirdiği bilgiye ulaşmanın yollarını gösteren bir rol üstlenmektedir.

Öğretmenin öncelikle kendisi öğrenmeyi öğrenmeli, yaşamı süresince öğrenmeye ilgili olmalı ve bu durumu sürdürmesi gerekmektedir. Öğretmenlerin kişisel ve mesleki gelişimi açısından yeni bilgi ve becerileri kazanma ve kazandırmada istekli olmaları gerekmektedir (Yaman ve Yazar, 2015: 1555). Toplumda ve eğitim sisteminde sürekli gelişmeyi sağlayan en önemli öge olan öğretmen kendini eğitmenin bilincinde olmalı ve istek duymalıdır (Kaçan, 2004: 59).

Ülkemizin kalkınmasında lokomotif görevi yapacak olan yüksek nitelikli insan gücünün yetiştirilmesinin yolu lisansüstü öğretimden geçmektedir (Karakütük, 1989: 527). Yüksek lisans öğrenimi, en genel anlamıyla, herhangi bir alanda akademik çalışma yapmaya ilgi duyan kişilerin o alanda uzmanlaşmaları için gerekli bilgi, becerilerin verilmeye çalışıldığı programlardır. Bu niteliğinden ötürü yüksek lisans öğrenimi bireyleri görev yaptıkları mesleğe ilişkin son gelişmeleri yakından takip ettirmekte, kendilerini yenilemelerini sağlamaktadır. Özellikle öğretmenlerin yüksek lisans öğrenimlerini yapmaları oldukça önem arz etmektedir (Katılmış vd., 2013: 110). Öğretmenlerin mesleki ve kişisel gelişimlerine katkı sağlamak, okul ve sınıf içi uygulamaları araştırma problemi haline getirip sonuçlarını paylaşma konularında, lisansüstü eğitim çalışmaları yol gösterici olmaktadır (Alabaş vd., 2012: 90). Çağımızın öğretmeni, kendisini sürekli yenileyen, bilgi birikimini çağdaş öğretim yöntemleri ile aktaran, öğretim sürecinde öğrenciyi merkeze alan, alternatif ölçme araçlarını kullanan kişidir. Belirtilen niteliklere sahip öğretmenler lisansüstü eğitim sürecinde yetiştirilmektedir (Başer vd., 2010: 130). Nitelikli insan gücüne ve eğitim sistemine önemli katkıları olan öğretmenlerin, iyi biçimde yetişmeleri amacıyla lisansüstü eğitime gereksinim vardır (Başer vd., 2010: 130). Öğretmen, yaşam boyu öğrenen ve kendisini sürekli yenilen kişi olarak örnek olma durumundadır (Callahan vd., 1995: 58).

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinde (2016: 1) tezli yüksek lisans programı ile ilgili şu hüküm yer almaktadır: “Madde 6 – (1) Tezli yüksek lisans programı öğrencinin bilimsel araştırma yöntemlerini kullanarak bilgilere erişme, bilgiyi derleme, yorumlama ve değerlendirme yeteneğini kazanmasını sağlar.” Lisansüstü öğretimin amacı, yükseköğretim ile kamu ve sanayi sektörünün farklı hizmet alanlarına yüksek nitelikli insan gücü yetiştirme; ülke sorunlarını çözme ve kalkınma amacıyla gerekli teknolojiyi üretmeye yönelik araştırmalar yapılmasını sağlamaktır. Yüksek lisans öğretiminin amacı, doktora öğrenimine hazırlamak, ülkenin ihtiyacı olan yüksek nitelikli insan gücünü ve araştırmacıları yetiştirmektir (Karakütük, 1989: 506). 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun (1965: 4190) 36’ncı maddesinin (A) fıkrasının 9. bendinde yüksek lisans veya doktora yapan devlet memuru ile ilgili şu hüküm yer almaktadır: “Memurluğa girmeden önce veya memuriyetleri sırasında yükseköğrenim üstü master derecesi almış olanlarla yükseköğrenim kurumlarında en az bir yıl ilave öğrenim yaparak lisansüstü ihtisas sertifikası alanlara bir kademe ilerlemesi, tıpta uzmanlık belgesi alanlara, meslekleri ile ilgili öğrenim dallarında doktora yapanlara bir derece yükselmesi uygulanır. Master derecesini alıp bir kademe ilerlemesinden yararlanan memura, mesleği ile ilgili öğrenim dalında doktora yaptığı takdirde iki kademe ilerlemesi uygulanır.” Bunun yanı sıra Milli Eğitim Bakanlığı İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğünün 11.09.2012 tarih ve B.08.0.İKG.0.05.00.00-869-42188 sayılı yazısı gereğince 01.09.2012 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere, öğretmenlerden alanında yüksek lisans ve doktora yapmış

öğretmenlere fiilen girdikleri ek dersler için öngörülen ek ders ücretlerinin sırasıyla % 5 ve % 15 artırımlı ödenmektedir.

Bu araştırmanın amacı sınıf öğretmenliği alanında yüksek lisans eğitimi yapma nedenlerinin incelenmesidir. Sınıf öğretmenliği bilim dalında yüksek lisans yapma nedenlerinin incelenmesi açısından önemli bir çalışmadır. Katılımcı sınıf öğretmenlerinin görüşme sorularına içtenlikle ve samimiyetle cevap verdikleri varsayılmıştır. Bu araştırma 2017 yılı ağustos ayında Yozgat Bozok Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı Sınıf Eğitimi Bilim Dalı yüksek lisans programına müracaat eden 19 kişi ile sınırlıdır.

Konu ile ilgili olarak Callahan vd. (1995), Hatton ve Smith (1995), Hopkins ve Stern (1996), Darling-Hammond (2006), Yaman ve Yazar (2015), Karakütük (1989), Kaçan (2004), Baki (2010), Başer vd. (2010), Alabaş vd. (2012), Turgut (1987), Katılmış vd. (2013), Oluk ve Çolak (2005) tarafından çeşitli araştırmalar yapılmıştır. İlgili araştırmalar incelendiğinde, çoğunlukla derleme türünde çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Ayrıca özelde sınıf öğretmenliği alanında yüksek lisans eğitime ilişkin bir araştırmaya rastlanamamıştır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim (fenomenoloji) yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Olgu bilim deseni farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır. Bize tümüyle yabancı olmayan aynı zamanda da tam anlamını kavrayamadığımız olguları araştırmayı amaçlayan çalışmalar için fenomenoloji uygun bir araştırmadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006: 72). Olgu bilim insanların fenomenleri nasıl tecrübe ettiklerinin metodolojik, özenli ve derinlemesine bir şekilde resmedilmesi ve betimlenmesidir (Patton, 2014: 104). Bir başka tanımla fenomenoloji, bir fenomenin bireylerin ya da belli bir gurubun deneyimleri açısından tanımlanmasıdır (Christensen vd., 2015: 408).

Katılımcılar

Katılımcıların seçiminde uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır (Berg ve Lune, 2015: 70). Uygun örnekleme yöntemi araştırmaya hız ve pratiklik kazandırmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006: 113). Araştırmanın katılımcılarını 2017 yılı ağustos ayında Yozgat Bozok Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı Sınıf Eğitimi Bilim Dalı yüksek lisans programına müracaat eden 19 kişi oluşturmaktadır. Yozgat Bozok Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 2017-2018 eğitim-öğretim yılı lisansüstü öğrenci alım ilanında, Temel Eğitim Anabilim Dalı Sınıf Eğitimi Bilim Dalı yüksek lisans programı şartı olarak "Fakültelerin Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı Mezunu olmak." cümlesi yer almıştır. Bir başka ifadeyle, sınıf öğretmenliği lisans programı mezunu olmayanlar sınıf öğretmenliği yüksek lisans programına müracaat edememişlerdir. Sınıf eğitimi yüksek lisans programına müracaat edenlerin demografik özellikleri Tablo 1'de belirtilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Frekans	f
Görev	
Sınıf öğretmeni	9
Serbest meslek	6
Müdür yardımcısı	2
Daire başkanı	1
İnfaz ve koruma memuru	1
Yaş	
20-25	2
26-30	7
31-35	8
36-40	1
41-45	1
Cinsiyet	
Kadın	8
Erkek	11
Toplam	19

Tablo 1 incelendiğinde, sınıf eğitimi bilim dalı yüksek lisans programına müracaat edenlerin 9'u sınıf öğretmeni, 6'sı serbest meslek, 2'si müdür yardımcısı, 1'i daire başkanı, 1'inin ise infaz ve koruma memuru olarak çalıştığı görülmektedir. Katılımcıların yaşları 24 ile 41 yaş arasında değişmektedir. Katılımcıların 8'i kadın, 11'i erkektir.

Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu yaklaşımı görüşme sırasında irdelenecek bir sorular veya konular listesini kapsamaktadır (Berg ve Lune, 2015: 136). Yarı yapılandırılmış görüşme formatı konuşma süresince farklı sorularla konunun açılmasına, farklı çeşitli ortaya çıkmasına ve konu hakkında yeni fikirlere ulaşılmasına yardım etmektedir (Merriam, 2013: 88). Yarı yapılandırılmış görüşme formunu oluşturmak amacıyla, ilk olarak konu ile ilgili alan yazın incelenmiştir. Alan yazın incelenmesinin ardından oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu, Berg ve Lune (2015: 151) tarafından belirtildiği gibi ilk olarak nitel araştırma yöntemleri konusunda uzman bir öğretim üyesine, sınıf öğretmenliği alanında uzman bir öğretim üyesine ve sınıf öğretmenliği alanında doktora eğitimi yapan bir sınıf öğretmenin görüşüne sunulmuştur. Ardından dil yeterliği açısından, Türkçe öğretimi alanında bir öğretim üyesinin görüşüne başvurulmuştur. Uzman görüşleri sonrasında, yarı yapılandırılmış görüşme formunda çeşitli düzeltme, ekleme ve çıkarmalar yapılmıştır. İkinci olarak ise, hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu pilot olarak sınıf eğitimi programında yüksek lisans yapan bir sınıf öğretmenine uygulanmıştır. Pilot uygulamanın ardından yarı yapılandırılmış görüşme formuna son şekli verilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde katılımcıların

demografik özelliklerini belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır. İkinci bölümde ise sınıf eğitimi bilim dalında yüksek lisans yapma amaçlarını belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır.

Verilerin Toplanması

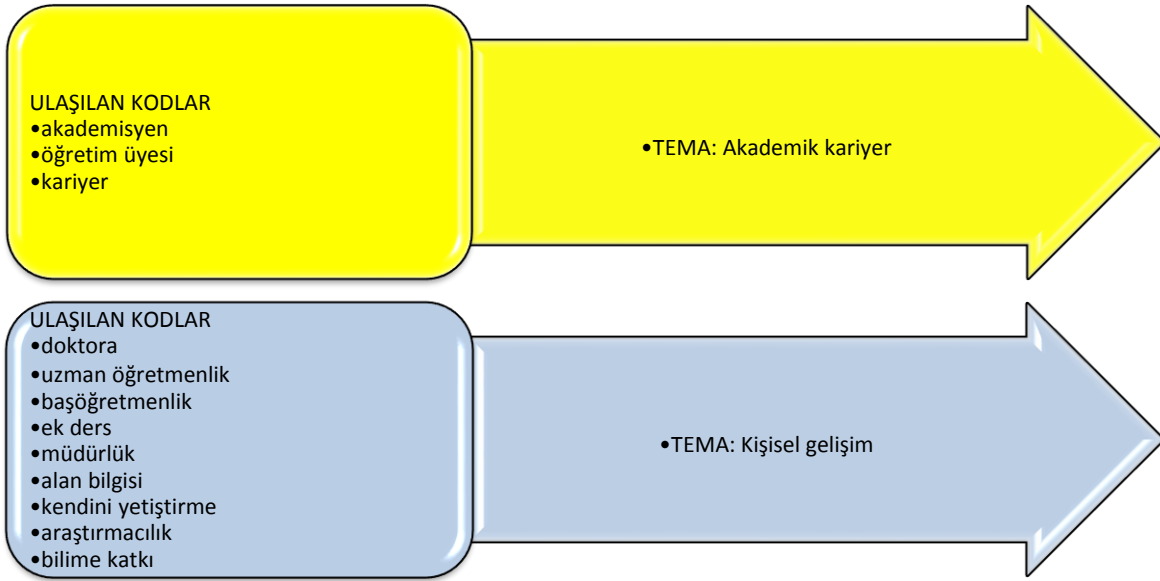
Veriler, araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Olgu bilim araştırmalarında başlıca veri toplama aracı görüşmedir (Gliner vd., 2015: 97). Veriler 2017 yılı ağustos ayında toplanmıştır. Araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu, 19 katılımcıya uygulanmıştır. Yapılan görüşmeler, katılımcılardan izin alınarak ses kayıt cihazına kaydedilmiştir. Görüşmeler, araştırmacının ofisinde yapılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda bulunan sorular öncelikle kısaca katılımcıya açıklanmıştır. Ardından sırayla yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan sorular görüşme yapılan katılımcıya sorulmuştur. Görüşmeler sırasında katılımcının yanlış anladığı sorular için açıklamalar yapılmıştır. Yapılan görüşmeler, toplamda 182 dakika sürmüştür.

Verilerin Analizi

Olgu bilim araştırmalarında veri analizi, yaşantıları ve anlamları ortaya çıkarmaya yöneliktir (Yıldırım ve Şimşek, 2006: 75). Verilerin çözümlenmesinde tematik analiz kullanılmıştır. Tematik analizde veriler kodlandıktan sonra, veriler içinde tema ve örüntüler aramak için analitik tekniklere başvurulur (Glesne, 2012: 255). Ses kayıt cihazına kaydedilen görüşmeler, araştırmacı tarafından bilgisayar ortamında yazıya geçirilmiştir. Yazılı olan görüşler defalarca okunduktan sonra, belirli kodlar, kategoriler ve temalar altında gruplandırılmıştır (Creswell, 2012: 243). Verilerin tematik analizi sürecinde, araştırmacı tarafından ve nitel araştırma yöntemleri konusunda uzman bir öğretim üyesi tarafından kodlamalar yapılmıştır. Görüşme verilerinin analizinin güvenilirliği için Miles ve Huberman (2015: 64) tarafından geliştirilen güvenilirlik formülü [$\text{Güvenirlik} = \frac{\text{Görüş birliği sayısı}}{(\text{Toplam görüş birliği} + \text{Görüş ayrılığı sayısı})}$] kullanılmıştır. Güvenirlik formülü sonucunda, güvenilirlik=.87 bulunmuştur. Bu durum yapılan kodlamaların güvenilir olduğunu göstermektedir. Veriler belirli temalar altında toplanarak, okuyucunun kolayca anlayabileceği bir şekilde sunulmuştur.

BULGULAR

Araştırma bulguları, ulaşılan temalar altında sunulmuştur. Yapılan tematik analiz sonucunda iki adet temaya ulaşılmıştır. İlki “akademik kariyer” ikincisi “kişisel gelişim” temaları olmuştur. Ulaşılan temalar altında yer alan kodlar Şekil 1’de sunulmaktadır.

Şekil 1. Ulaşılan Kodlar ve Temalar

Araştırmannın bulguları, Şekil 1’de belirtilen temalar altında incelenmektedir.

1. Tema. Akademik Kariyer

Yapılan tematik analiz sonucunda ulaşılan ilk tema akademik kariyer temasıdır. Bu temada sınıf öğretmenliği yüksek lisans programına başvuranların, akademik kariyer yapmak amacıyla başvuruda buldukları anlaşılmıştır. Tema kapsamında, yüksek lisans aşamasının ardından doktora yapma isteği belirtilmiştir. Ayrıca üniversitede öğretim elemanı olarak çalışma isteğiyle yüksek lisansa başvurulduğu tespit edilmiştir. Akademik kariyer teması ile ilgili olarak, katılımcılar şunları dile getirmişlerdir:

“... Hatta daha da ilerisi için akademisyen olarak eğitim neferimiz olan kaliteli ve iyi öğretmenlerin yetiştirilmesine birinci dereceden yardımda bulunmak ve böyle bir kuruluşun içinde olmak istediğim için yüksek lisans eğitimimi yapmak istiyorum (Öğretmen 2). Yüksek lisans eğitimi alarak ilerisi için doktoramı da yaparak, üniversitede görev almak istiyorum. Daha önceki senelerde yine Bozok üniversitesi sağlık meslek yüksekokulunda çocuk gelişimi bölümüne öğretim görevlisi alımına başvurduğum. Ancak olmadı. Kendi bölümüme ait alanda yüksek lisans yapmak benim için daha iyi olacağını düşünüyorum (Öğretmen 3). Yüksek lisansı üniversitede akademik personel olmak ve öğretmen yetiştirmede katkı olmasını istediğim için istiyorum (Öğretmen 5). ... Daha sonra doktora yapıp akademik anlamda ilerlemek istiyorum. Alanımız geniş bir alan. Bu alanı derinlemesine çalışmak, irdelemek istiyorum (Öğretmen 6). Sınıf öğretmenliği bölümünde yüksek lisans yapmak istiyorum. Çünkü hem alanımda kendimi geliştirmek, hem de yüksek lisansımı bitirdiğimde Bozok üniversitesinde akademisyen olmak istiyorum. Dört yıllık meslek hayatımdaki tecrübelerimi, bilgilerimi öğretmen aday arkadaşlarıma anlatmak istiyorum. Dört yıl kısa bir süre gibi görünse de çeşitli okul ve sınıflarda görev yaptım. Ardından lösemili bir çocuğa ev eğitimi verdim. Üçüncü yılımda özel alt sınıfta çalıştım. Dördüncü yılımda ise özel eğitim sertifikası aldım ve özel eğitim uygulama okulunda görev yaptım (Öğretmen 7). ...

Mezuniyetimin ardından biraz çalışıp tecrübe sahibi olup alımla ilgili eksikliklerin farkına varıp yüksek lisans yapmak istedim. Yüksek lisansı kendi alanımda daha fazla bilgi sahibi olmak, üniversitede hoca olup ülkeme değerli öğretmenlerin yetişmesi için katkıda bulunmak istiyorum (Öğretmen 9). ... Öncelikle yüksek lisans akademisyenlik hayatının ilk basamağı olmakla birlikte geleceği dizayn eden nesiller yetiştirme görevi olan öğretmenlerin yetiştirilmesi en önemli öncelikler arasındadır. Kendimi bu yönde katkı sağlama hedefi güdülemiştir (Öğretmen 15). Sürekli kendimi yenileyip akademik olarak ilerlemek istiyorum. Kendimi geliştirmenin en iyi yolunun da yüksek lisans yaparak olacağına inanıyorum. Çünkü hedefim sadece yüksek lisans yapmak değil. Doçent, profesör gibi daha da ileriye ulaşmak. Bu amaçlarıma ulaşip kendime bir şeyler katabilmem içinde severek ve isteyerek mezun olduğum sınıf öğretmenliği üzerine yüksek lisans yapmak istiyorum (Öğretmen 17). Mesleğini çok seven bir öğretmen olarak öğretmenlik mesleğindeki tüm bilgi, beceri ve deneyimlerimi yeni yetişecek öğretmen adaylarına aktarmak, araştırmacı, üretken ve bilimsel değerler ışığında nesiller yetiştirmek istiyorum. Üniversitede kalarak sınıf öğretmenliğinin ne kadar kutsal bir meslek olduğunu, eğitimde yerinin ve öneminin insanlar için olmazsa olmazını göstermek istiyorum. Amacım sadece üniversitede kalmak, sadece hoca olmak değil. Bilim insanı olmak, işimi en iyi şekilde yapmaktır. Araştırmak, üretmek, sorgulamak, faydalı olmak... (Öğretmen 18). ... Akademik olarak bir kariyer yapmak istiyorum. İş tecrübemin vermiş olduğu avantajı kullanarak sınıf eğitimine katkı sağlamak, yanlışlara karşı bilimsel çözümler üretmek istiyorum. Öğrencilerimiz için daha yararlı olmak istiyorum. Bunun için de akademik çalışma yapmalıyım. Kaynak üretmek istiyorum. Bunun için birkaç denemem oldu ama ekip kuramadığım için olmadı. Bu fırsatı üniversitede yakalayacağıma inanıyorum (Öğretmen 19).”

Yukarıda yer alan katılımcı görüşleri incelendiğinde, sınıf öğretmenlerinin akademik kariyer yapmak amacıyla yüksek lisans yapmak istedikleri anlaşılmaktadır.

2. Tema. Kişisel Gelişim

Yapılan tematik analiz sonucunda ulaşılan ikinci tema kişisel gelişim temasıdır. Bu temada sınıf öğretmenliği yüksek lisans programına başvuranların, kendilerini mesleki ve bilimsel anlamda geliştirmek istedikleri için başvuruda buldukları görülmüştür. Bunun yanı sıra, öğrencilerine daha faydalı olmak amacı da tespit edilmiştir. Bir öğretmenin, önceden sadece tayin amacıyla yüksek lisans yapmak istemesi dikkat çekicidir. Kişisel gelişim teması ile ilgili olarak, katılımcılar şunları dile getirmişlerdir:

“Sınıf öğretmenliğinde bilgi ve becerilerimi artırarak, ülkemizin eğitime daha fazla katkı sağlayabilmek için yüksek lisans yapmak istiyorum. Marmara üniversitesi sınıf öğretmenliği bölümünü bitirince yüksek lisansa aynı yıl başladım. Daha sonra öğretmen olarak ağırlı iline atandığım için Marmara üniversitesindeki derslere devam edemedim. Yarıda bırakmak zorunda kaldım. 6 yıllık öğretmenim. Bu zamana kadar bulunduğum ilde yüksek lisans eğitimi veren bir üniversite olmadığı için yüksek lisans eğitimine başvuramadım. Öğretmenliğim esnasında sürekli yeni bilgiler edinmem gerektiğini daha iyi anladım. Bu vesile ile yüksek lisans yaparak bilgi ve becerilerimi artırarak eğitim alanında ülkemizi daha iyi yerlere getirmek için çalışmak istiyorum (Öğretmen 1). Karadeniz

teknik üniversitesi sınıf öğretmenliği bölümünden mezun olduktan sonra Mardin Midyat ilçesinde 7 yıl sınıf öğretmenliği yapıp, mesleğimin 10. Yılında bilgi ve birikimlerimi daha da artırmak için 2016 yılında Kırıkkale üniversitesi eğitim yönetimi ve denetimi tezsiz yüksek lisans yapıyorum. İstiyorum ki yüksek lisansımı tezli olarak yaparak ülkemiz eğitimine daha bilinçli bir şekilde katkı sağlayım (Öğretmen 2). Sınıf öğretmenliği bölümünü bitireli 11 sene oldu. 11 senedir devlet kurumunda görev yapmaktayım. Birçok okulda çeşitli nedenler ile görevlendirme çalıştım. Bu sene ilk defa kadromun bulunduğu okulda çalışıyorum. Görevlendirmelerim içerisinde 1 sene de anaokulu öğretmenliği yer almakta. 11 senelik meslek hayatımda birçok öğrencim oldu. Birçok aile birçok yeni yüz tanıdım. Bu zaman zarfı içerisinde edinmiş olduklarımı ve eksikliklerimi fark ettim (Öğretmen 3). Sınıf öğretmenliği alanındaki gelişmeleri yakından takip etmek, alanla ilgili akademik çalışmalar yaparak mesleğe fayda sağlamak amacıyla yüksek lisans yapmak istiyorum (Öğretmen 4). 2010 İnönü Üniversitesi sınıf öğretmenliği mezunuyum. Eğitimi seviyorum. Mezun olduğumdan itibaren birçok eğitime katıldım. Eğitim verdim. Eğitimle içli dışlı olmak beni diri ve dinç tutuyor. Mezuniyetim ve ilgi alanım bu olduğundan yüksek lisans yapmak istiyorum. İki yıldır dil çalışmalarım var. Alanımız geniş bir alan. Bu alanı derinlemesine çalışmak, irdelemek istiyorum (Öğretmen 6). Sınıf öğretmenliği bölümünde yüksek lisans yapmak istiyorum. Çünkü hem alanımda kendimi geliştirmek istiyorum. Dört yıl kısa bir süre gibi görünse de çeşitli okul ve sınıflarda görev yaptım. Ardından lösemili bir çocuğa ev eğitimi verdim. Üçüncü yılımda özel alt sınıfta çalıştım. Dördüncü yılımda ise özel eğitim sertifikası aldım ve özel eğitim uygulama okulunda görev yaptım. Bu bilgi ve tecrübelerimi yüksek lisans eğitimi ile daha da artırmak ve bilgilerimi aktarmak isterim (Öğretmen 7). Araştırmayı, sorgulamayı ve çalışmayı sevdiğim için yüksek lisans yapmak istiyorum. Bilime, ülkeme, milletime ve kendime daha faydalı olmak için ve hayallerimi gerçekleştirmek için istiyorum. İnsanların ve tabii ki milletimizin ve ülkemizin ancak araştıran ve bilime katkı sağlayan insanlarla gelişip, gelişen dünyaya ayak uydurabileceğini düşünüyorum. Kendimi sürekli geliştirmek ve bunun sonucunda insanlara faydalı olabilmek için istiyorum (Öğretmen 8). 2012 yılında Abant İzzet Baysal Üniversitesi sınıf öğretmenliği bölümünden mezun oldum. Mezuniyetimin ardından biraz çalışıp tecrübe sahibi olup alanımla ilgili eksikliklerin farkına varıp yüksek lisans yapmak istedim. Yüksek lisansı kendi alanımda daha fazla bilgi sahibi olmak istiyorum. Sınıf öğretmenliği benim için çok değerli bir meslek. Bu alanda ne kadar başarılı ve donanımlı eğitimciler yetişirse ülkemizin eğitim kalitesi artmış olacak. O yüzden kendimi yetiştirmek için buradayım (Öğretmen 9). Ben Hacettepe üniversitesinden bu sene mezun oldum. Aslında önce mesleğin içine girip ne olduğunu anlayıp daha sonra yüksek lisansa başvurmayı düşünüyordum. Fakat bu sene düşüncelerim biraz daha değişti. Alanımı çok seviyorum ve alanımla ilgili bilimsel çalışmalar yapmamın güzel olabileceğini fark ettim. Bunu düşünerek ALES'e başvurudum. Sonuç güzel gelince de neden olmasın ki deyip yüksek lisansa başvurudum. Yüksek lisans yaparken öğretmenlik yapmayı da planlıyorum. Bu sayede hem bilimsel anlamda alanın içinde yer alırken hem de ilk elden gözlem yapma şansı edineceğim (Öğretmen 10). Yüksek lisans yapmak istememdeki öncelikli neden, kendimi geliştirmektir. Her gün gelişen dünya ve eğitim sisteminde herhangi birisi olarak değil, değişen ve gelişen bilimin bir parçası haline gelmektir. Öğretmenlik görevinde onuncu yıla girerken yerinde sayan bir öğretmen olmak yerine lider bir eğitimci olmayı tercih etmemden dolayı yüksek lisans için başvuru yaptım (Öğretmen 11). Hızlı ve gelişen bir topluma daha faydalı olmak, çağın gereksinimini karşılayabilmek ve eğitime olan tutkumu yüksek

lisansla taçlandırmak, tutkumu daha ilerilere taşımak için müracaatta bulundum (Öğretmen 12). Yüksek lisans yapmaktaki gayem lisans seviyesinde kalmış olan eğitime devam ederek bilgi birikimi ve donanımı artırarak ülkem adına daha yararlı bir birey haline gelmek ve hizmet etmektir. Eğitim alanında yüksek lisans yaparak sonraki aşamalara kapı aralamak arzusunu taşımaktayım. Bir insanın aynı seviye kalabileceğine inanmıyorum. İnsan ya gelişimine devam eder ya da var olan bilgilerini çürümeye ve köreltmeye mahkûm olur. Bu sebeple üniversitenizde yüksek lisans yapmak için başvuruda bulundum (Öğretmen 13). Aslında yüksek lisans yapma amacım doğuda çalışırken sadece tayin amaçlıydı. O zamanlar başvurmadım. Tayin çıktı. Meslekte dokuzuncu senem. Ama gördüm ki sadece tayinle bitmiyormuş. Kendimi geliştirmek, çocuklara daha faydalı olabilmek, sınıf içindeki olaylara farklı yönlerden bakabilmek için yüksek lisansa başvurma kararı aldım (Öğretmen 14). Sınıf eğitimi alanında yüksek lisans yapma nedenim kendimi bu alanda geliştirmekle başlayıp daha pozitif ve geleceğine sahip çıkan bireyler yetiştirme hedefi ile başvurumu yaptım (Öğretmen 15). Mezun olduktan sonra kendi mesleğimde daha hiç tecrübem olmadı. Beş yıl özel eğitimde çalışmış biri olarak kendi mesleğimle ilgili bir şeyler yapmalıyım diye düşünüyorum. Özel eğitimin zorluğu ve psikolojik yorgunluğu sebebiyle buna yöneldim. Göreve başlarım ya da başlayamam ama bu meslekle ilgili bir şeyler daha yapmak, bu alanda çalışmak istiyorum. Çocuklarla ilgili çalışmak, bu mesleğin detaylarını öğrenmek, çocukları daha iyi anlamak adına yüksek lisansa başvurudum (Öğretmen 16). Kendimi geliştirmenin en iyi yolunun da yüksek lisans yaparak olacağına inanıyorum. Bu amaçlarıma ulaşip kendime bir şeyler katabilmem içinde severek ve isteyerek mezun olduğum sınıf öğretmenliği üzerine yüksek lisans yapmak istiyorum (Öğretmen 17). ... Amacım sadece üniversitede kalmak, sadece hoca olmak değil. Bilim insanı olmak, işimi en iyi şekilde yapmaktır. Araştırmak, üretmek, sorgulamak, faydalı olmak... (Öğretmen 18). Kendi alanımda ilerlemek, kendimi geliştirmek istiyorum. Klasik sınıf öğretmeni olmak istemiyorum. Öğretmenevinde veya çay ocaklarında değil, kendini geliştirmiş kaliteli insanların yanında işimin özelliklerini, farklılıklarını, püf noktalarını, neden sonuçlarını, analizlerini epistemolojik olarak, bilimsel olarak öğrenmek istiyorum. İş tecrübemin vermiş olduğu avantajı kullanarak sınıf eğitimine katkı sağlamak, yanlışlara karşı bilimsel çözümler üretmek istiyorum. Öğrencilerimiz için daha yararlı olmak istiyorum. Bunun için de akademik çalışma yapmalıyım. Kaynak üretmek istiyorum. Bunun için birkaç denemem oldu ama ekip kuramadığım için olamadı. Bu fırsatı üniversitede yakalayacağıma inanıyorum (Öğretmen 19).”

Yukarıda yer alan katılımcı görüşleri incelendiğinde, sınıf öğretmenlerinin kişisel gelişimlerini gerçekleştirmek amacıyla yüksek lisans yapmak istedikleri anlaşılmaktadır.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Sınıf öğretmenliği yüksek lisans programına başvuru nedenlerinin incelendiği bu araştırma kapsamında iki adet sonuca ulaşılmıştır. Bu sonuçlar:

1. Akademik kariyer.
2. Kişisel gelişim.

Araştırma kapsamında ulaşılan ilk sonuç sınıf öğretmenliği yüksek lisans programına başvuru amacının akademik kariyer yapma olduğudur. Sınıf öğretmenliği yüksek lisans programına başvuranların, akademik kariyer yapmak amacıyla başvuruda buldukları anlaşılmıştır. Yüksek lisans aşamasının ardından doktora yapma isteği belirtilmiştir. Ayrıca üniversitede öğretim elemanı olarak çalışma isteğiyle yüksek lisansa başvurulduğu tespit edilmiştir. Araştırma sonucuyla benzerlik gösterecek şekilde, Alabaş vd. (2012: 99), öğretmenlerin lisansüstü eğitimi tercih etme sebepleri arasında “akademik personel olma” vurgulanmıştır. Oluk ve Çolak (2005: 143) tarafından yapılan araştırma sonucunda öğretmenlerin lisansüstü eğitim yapmalarının birinci nedeni olarak akademik kariyer ve üniversitelerde görev yapma tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra Başer vd. (2010: 132) tarafından yapılan araştırma sonucunda öğretmenlerin %13’ü akademik kariyer yapmak amacıyla yüksek lisans yaptıklarını belirtmişlerdir. Ancak yapılan bu çalışmada akademik kariyer amacıyla yüksek lisansa başvuranların sayısı yarıdan fazladır. Yedi yıllık bir süre içerisinde, akademik kariyer amacıyla yüksek lisans yapılmak istenmesi dikkat çekicidir. Katılımcıların üniversitede öğretim elemanı olma isteğindeki bu artış oldukça önemlidir. Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde, öğretmenlik kariyer basamakları olan uzman öğretmenlik ve başöğretmenlik uygulamalarının yeterince işlemediği sonucuna ulaşılmıştır. Milli eğitim bakanlığı bünyesinde kariyer yapmak yerine, üniversitelerde çalışılmak istenmektedir.

Araştırma kapsamında ulaşılan ikinci sonuç kişisel gelişim sonucudur. Sınıf öğretmenliği yüksek lisans programına başvuranların, kendilerini mesleki ve bilimsel anlamda geliştirmek istedikleri için başvuruda buldukları görülmüştür. Bunun yanı sıra, öğrencilerine daha faydalı olmak amacı da tespit edilmiştir. Bir öğretmenin, önceden sadece tayin amacıyla yüksek lisans yapmak istemesi dikkat çekicidir. Yapılan araştırma sonucuyla benzer olarak Callahan vd. (1995: 88) öğretmenlerin kişisel gelişimi açısından lisansüstü eğitimi vurgulamaktadır. Ayrıca Alabaş vd. (2012: 99), öğretmenlerin lisansüstü eğitimi tercih etme sebepleri arasında “kişisel gelişim-meslekî kariyer” belirtilmiştir. Bunun yanı sıra Başer vd. (2010: 132) tarafından yapılan araştırma sonucunda öğretmenlerin %93’ü kendini geliştirmek amacıyla lisansüstü eğitim aldıklarını vurgulamışlardır. Oluk ve Çolak (2005: 143) tarafından yapılan araştırma sonucunda öğretmenlerin lisansüstü eğitim yapmalarının ikinci nedeni olarak mesleki bilgi kazanma olarak tespit edilmiştir. Yüksek lisans programına başvuranların büyük bir çoğunluğu Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda görev yapmaktadır. Sahada görev yapan bu kişilerin kendini geliştirmek, öğrencilere daha faydalı olmak, mesleki birikimini artırmak gibi amaçlarla yüksek lisansa başvurmaları oldukça iyi bir gelişmedir. Sınıf öğretmenlerinin kendini geliştirme çabaları dikkate değerdir.

ÖNERİLER

Araştırma bulguları ve sonuçları bağlamında şu önerilerde bulunulmuştur:

1. Yozgat Bozok üniversitesinde sınıf öğretmenliği alanında yüksek lisans yapma imkânı varken, ülkemizdeki birçok ilde bu imkân bulunmamaktadır. Öğretmenlerin kişisel ve mesleki gelişimleri açısından, üniversitelerdeki sınıf öğretmenliği veya diğer öğretmenlik alanları yüksek lisans ve

- doktora programlarının sayısının artırılması gerekmektedir. Bu konuda da en büyük görev Yükseköğretim Kurulu Başkanlığına düşmektedir. Yüksek lisans ve doktora programları açma ölçütlerinde yer alan öğretim üyesi şartlarında ve unvanlarında kriterlerin azaltılması önerilmektedir.
2. Yapılan bu araştırma sınıf öğretmenliği yüksek lisans programına müracaat edenlerle gerçekleştirilmiştir. Yapılacak olan araştırmalarla sınıf öğretmenliği doktora programına, farklı alanlardaki yüksek lisans ve doktora programlarına başvuru amaçları ile ilgili çalışmalar yapılabilir.
  3. Yapılacak araştırmalarla, öğretmenlerin lisansüstü öğretim yaparken karşılaştıkları sorunlar irdelenebilir.

KAYNAKÇA

- 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu (1965). Yayımlandığı Resmi Gazete: Tarih: 23/7/1965, Sayı: 12056.
- Alabaş, R., Kamer, S. T. ve Polat, Ü. (2012). "Öğretmenlerin Kariyer Gelişimlerinde Lisansüstü Eğitim: Tercih Sebepleri ve Süreçte Karşılaştıkları Sorunlar", *E-International Journal of Educational Research*, 3 (4): 89-107.
- Baki, A. (2010). "Öğretmen Eğitiminin Lisans ve Lisansüstü Boyutlardan Değerlendirilmesi", *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Özel Sayı*, 11(3): 15-31.
- Başer, N., Narlı, S. ve Günhan, B. (2010). "Öğretmenlerin Lisansüstü Eğitim Almalarında Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri", *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (17): 129-135.
- Berg, B. L. ve Lune, H. (2015). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (H. Aydın, Çev. Ed.)*, Eğitim Yayınevi, Konya.
- Büyükoztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, 12. Baskı, Pegem Akademi, Ankara.
- Callahan, J. F., Clark, L. H. ve Kellough, R. D. (1995). *Teaching in the Middle and Secondary Schools*, (5. Edition), New Jersey: Prentice Hall.
- Christensen, L., B., Johnson, R., B. ve Turner, L. A. (2015). *Araştırma Yöntemleri Desen ve Analiz* (Çev. Edt: Ahmet Aypay), Ankara: Anı Yayıncılık.
- Creswell, J. W. (2012). *Educational Research: Planning, Conducting, and Evaluating Quantitative And Qualitative Research* (4th ed.). Boston: Pearson Education, Inc.
- Darling-Hammond, L. (2006). "Constructing 21st-Century Teacher Education", *Journal of Teacher Education*, 57(3): 300-314.
- Glesne, C. (2012). *Nitel Araştırmaya Giriş*, (Çev.: A. Ersoy ve P. Yalçinoğlu), Ankara: Anı Yayıncılık.
- Gliner, J. A., Morgan, G. A. ve Leech, N. L. (2015). *Uygulamada Araştırma Yöntemleri: Desen ve Analizi Bütünleştiren Yaklaşım* (Çev. Ed.: Selahattin Turan), Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Hatton, N. ve Smith, D. (1995). "Reflection in Teacher Education: Towards Definition and Implementation", *Teaching and Teacher Education*, 11(1): 33-49.

- Hopkins, D. ve Stern, D. (1996). "Quality Teachers, Quality Schools: International Perspectives and Policy Implications", *Teaching and Teacher Education*, (12)5: 501-517.
- Kaçan, G. (2004). "Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Gelişime İlişkin İsteklilik Düzeyleri", *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1): 57-66.
- Karakütük, K. (1989), "Türkiye'de Lisansüstü Öğretim, Sorunları ve Çözüm Önerileri", *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 22(1): 505-528.
- Katılmış, A., Çelik, H. ve Kop, Y. (2013). "Türkiye'de Yüksek Lisans Öğreniminde Yaşanan Sorunlar: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Örneği", *University of Gaziantep Journal of Social Sciences*, 12(1): 108-122.
- Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği (2016), 20 Nisan 2016, Resmî Gazete Sayı: 29690.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber* (Çev. Ed.: Selahattin Turan). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (2015). *Nitel Veri Analizi*, (Çev. Ed Sadegül Akbaba Altun ve Ali Ersoy), Ankara: Pegem Akademi.
- Oluk, S. ve Çolak, F. (2005), "Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okullarda Öğretmen Olarak Çalışan Lisansüstü Öğrencilerinin Karşılaştıkları Bazı Sorunlar", *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17, 141-144.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri*, 3. Baskıdan Çeviri, (Çeviri Editörleri: Mesut Bütün, Selçuk Beşir Demir), Ankara: Pegem Akademi.
- Sönmez, V. ve Alacapınar, F. G. (2011). *Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Turgut, M. F. (1987), "Eğitimde Lisansüstü Eğitim", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2 (2): 1-9.
- Yaman, F. ve Yazar, T. (2015). "Öğretmenlerin Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerinin İncelenmesi (Diyarbakır İli Örneği)", *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(4): 1553-1566.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006), *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 6. Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık.